

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ІНТЕРАКТИВНІ ДОДАТКИ ТА ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТАЛАНТУ ТА КРЕАТИВНОСТІ

ART EDUCATION IN TODAY'S WORLD: INTERACTIVE APPLICATIONS AND ONLINE PLATFORMS FOR THE DEVELOPMENT OF TALENT AND CREATIVITY

Нині мистецька освіта функціонує у період цифрової глобалізації, що зумовлює трансформацію методик й інструментів педагогічної діяльності. У нових умовах набули актуальності індивідуальний підхід у навчальному процесі, гуманізація, неперервна освіта, дистанційне, змішане й онлайн-навчання, гейміфікація, мікронавчання тощо, які сприяють активному впровадженню інтерактивних технологій. Ключовим принципом сучасної освіти, зокрема, мистецької, є реалізація особистісної орієнтації здобувачів вищої освіти, що спрямована на розвиток таланту й креативності. Метою статті є здійснення аналітичного огляду інтерактивних додатків і онлайн-платформ для розвитку креативно-творчого потенціалу в мистецькій освіті. Для реалізації мети були використані такі методи й підходи дослідження: аналіз і синтез, класифікація, індукція та аксіологічний підхід. У статті проаналізовано стан соціальної реальності та наведено причини й аргументи у потребі розвитку креативного мислення. Розглянуто мистецьку освіту як обов'язковий компонент культурної цінності, що має важливе значення для збереження самобутності народу та національної культурної спадщини. Класифіковано цифрові додатки й онлайн-платформи для здобувачів вищої освіти і викладачів, що розвивають когнітивні навички, креативність і талант за такими напрямками: хореографія, образотворче та музичне мистецтво. Для ефективного використання інтерактивних технологій у мистецькій освіті, було розглянуто особливості формування креативно-творчих навичок у здобувачів вищої освіти Херсонського державного університету факультету культури і мистецтв, зважаючи на зарубіжний досвід у розвитку мистецької освіти. Отримані результати дослідження мають теоретичне й практичне значення, оскільки можуть бути використані як додатковий матеріал під час читання лекцій та проведення семінарів. У свою чергу, наведений огляд інноваційних технологій сприятиме удосконаленню організації художнього освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Ключові слова: інноваційні технології, креативне мислення, мистецтво, художній освітній процес, культура.

Nowadays, art education is functioning in the period of digital globalization, which leads to the transformation of methods and tools of pedagogical activity. Modern trends in the education system: individual approach in the educational process, humanization, lifelong learning, online learning, distance, blended, mobile learning, gamification, microlearning, etc. contribute to the active implementation of interactive technologies. A key principle of modern education, including art education, is the implementation of students' personal orientation aimed at developing talent and creativity. The purpose of the article is to provide an analytical review of interactive applications and online platforms for the development of creative and creative potential in art education. To achieve this goal, the following research methods and approaches were used: analysis and synthesis, classification, induction, and axiological. Based on the results of the five tasks, the article analyzes the state of social reality and provides reasons and arguments for the need to develop creative thinking. Art education is considered as a mandatory component of cultural value, which is important for preserving the identity of the people and cultural heritage. Digital applications and online platforms for students and teachers that develop cognitive skills, creativity and talent are classified in the following areas: choreography, visual arts, music. To ensure the effective use of interactive technologies in art education, the article considers the peculiarities of forming creative and creative skills in students of Kherson State University, Faculty of Culture and Arts, taking into account foreign experience in the development of art education. The results obtained in the article are of theoretical and practical importance, as they can be used as additional material in lectures and seminars. The review of innovative technologies will help to improve the organization of the artistic educational process in higher education institutions.

Key words: innovative technologies, creative thinking, art, artistic educational process, culture.

УДК 378.1:75:78:79

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.2.41>

Левченко М.Г.,

канд. пед. наук, доцент,
професор кафедри культурології
Херсонського державного університету

Терешенко Н.В.,

канд. пед. наук,
доцентка кафедри хореографічного
мистецтва
Херсонського державного університету

Кузнецов С.В.,

канд. філол. наук,
доцент кафедри культурології,
Херсонського державного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Самоактуалізація й самореалізація особистості залежить від розвитку її креативних навичок, а мистецька освіта є ключовою системою, що допомагає розвинути когнітивні функції і креативність. Зважаючи на глобалізаційні процеси, розвиток штучного інтелекту та соціокультурні зміни, важливо адаптувати традиційні методики й інструменти викладання в мистецькій освіті до нових технологій. Актуальною проблемою художнього

освітнього процесу за традиційною методикою виховання є не вичерпне врахування індивідуальних, креативних та когнітивних можливостей, а також особистих уподобань. Отже, використання інтерактивних технологій в мистецькій освіті, які базуються на персоналізованому підході, може сприяти вирішенню цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток мистецької освіти залежить від глобалізації і технологічних інновацій, що водночас створює

проблеми й перспективи для модернізації художнього освітнього процесу. У статті О. Квецко та Н. Марусик окреслено у загальному вигляді сучасний стан мистецької освіти: проблеми, шляхи їх вирішення та перспективи розвитку. Окрім цього, наведено зарубіжні методики Німеччини, Великобританії, США та Швеції, а також визначено основні інноваційні тренди, що впливають на функціонування мистецької освіти [1]. У свою чергу, дослідження Ж. Денисюк розкриває тенденції мистецької освіти в контексті глобалізації, її можливості та виклики [2]. О. Комаровська здійснила експеримент, за результатами якого визначила шість змістових блоків, що окреслюють сучасні виклики мистецької освіти в умовах повномасштабної війни. При цьому у роботі надана детальна характеристика лише одного блоку: «Ціннісне переосмислення змісту мистецької освіти» [3].

Г. Сотська, досліджуючи можливість використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), наголошувала на тому, що, з одного боку, мистецька освіта за довгі роки існування вже сформувала методику, принципи викладання, традиційні форми навчання, а з іншого боку, інтеграція у європейський культурний простір обумовлює використання цифрових технологій. Авторка зробила висновок, що для вирішення зазначеного протиріччя важливо вдало поєднати традиційне з інноваційним [4].

У своєму дослідженні М. Саманієго та ін. систематизували методи прийоми та інструменти розвитку креативного мислення й креативності, аналізуючи існуючі наукові джерела [5]. У статті Л. Волинець проведено аналіз державних ініціатив та інноваційних проєктів, на основі якого було визначено закономірності розвитку культурно-освітньої політики щодо загальної мистецької освіти. Крім того, науковець порівнює тенденції розвитку змістового компоненту мистецької освіти в країнах Європейського Союзу, наголошуючи на відмінності у підходах та методиках між західноєвропейськими та східноєвропейськими країнами [6]. Б. Тимків та ін. розглянули інноваційні технології в образотворчому мистецтві (ігрові технології (квест), технології проблемного навчання, артпедагогічні технології), що мають позитивний вплив на розвиток творчості здобувачів вищої освіти, самостійності і рефлексії [7].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений огляд наукових публікацій доводить, що мистецька освіта часто ставала об'єктом досліджень науковців. Однак, всебічний огляд інтерактивних додатків та онлайн-платформ для розвитку таланту й креативності з різних мистецьких спеціальностей ще не був предметом існуючих досліджень.

Метою статті є огляд інтерактивно-творчих додатків та онлайн-платформ, що можуть бути

використані здобувачами вищої освіти й викладачами в освітньому процесі Факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету для розвитку індивідуальних інтелектуальних можливостей, таланту і креативності. Для досягнення визначеної мети було поставлено низку завдань: 1) здійснити моніторинг соціальної реальності щодо актуальності розвитку креативності; 2) визначити мистецьку освіту як культурну цінність; 3) розглянути інтерактивні додатки та онлайн-платформи для здобувачів вищої освіти і викладачів спеціальностей «Хореографія», «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво»; 4) з'ясувати особливості процесу формування креативності, розвитку таланту у здобувачів вищої освіти Факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету.

Виклад основного матеріалу. Революція гідності, збройний конфлікт на Сході України, пандемія COVID-19 і повномасштабна війна докорінно змінили соціальну реальність в Україні. Інноваційність стала ключовою характеристикою українського суспільства, оскільки в умовах невизначеності та загрози безпеці потрібно швидко реагувати на події та діяти. Відповідно до цього, відбувається пошук нових форм, методик та інструментів, що забезпечать якісний рівень освіти під час дистанційного та змішаного навчання. У свою чергу, трансформація освіти залежить від поширення таких тенденцій: 1) розвиток цілісного навчання й підприємницької компетентності; 2) функціонування віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR), штучного інтелекту; 3) поширення *soft skills*; 4) мікронавчання [8]. Розвиток мистецтва обумовлює формування наступних тенденцій: 1) зростання ролі цифрового мистецтва у вигляді VR та AR; 2) поширення екологічного мистецтва; 3) міжнародна співпраця та міжнародний обмін культурними цінностями; 4) популяризація інтерактивних інсталяцій; 5) синтез традиційного з експериментальним. Відповідно до цього, інтеграція у мистецьку освіту інтерактивних технологій є закономірним процесом [9].

Розвиток креативності має чотири рівні, що були визначені Дж. С. Кауфмані та Р. А. Бегетто [10]: *Mini-C*, *Little-C*, *Pro-C*, *Big-C*. До прикладу: 1) *Mini-C*: здобувач вчиться грати на піаніно; 2) *Little-C*: здобувач вільно грає музичні композиції; 3) *Pro-C*: здобувач став відомим піаністом і професійно грає; 4) *Big-C*: здобувач змінює методику гри на піаніно та винаходить нові способи. Еволюція рівнів креативності залежить певною мірою від таланту й інтелектуальних здібностей здобувача.

Цифровізація, альтернативна реальність, переосмислення цінностей та кооперація в умовах повномасштабної війни зумовлюють потребу у розвитку креативних індустрій, що стають невід'ємною складовою цифрової економіки. У цьому контексті,

креативність постає одним з основних показників конкурентоспроможності на ринку праці.

У цьому дослідженні мистецька освіта була розглянута як культурна цінність, а не система, що містить лише цілі, робочі програми, методики та інформаційно-комунікаційні технології. Творчий процес є непередбачуваним, абстрактним, оригінальним й гнучким, тому функціонування закритої системи з чіткими функціями та закритими завданнями лише заважатиме розвитку таланту й креативності здобувачів вищої освіти. Мистецька освіта має бути

відкритою до прояву емоцій, внутрішньої та зовнішньої природи з постановкою відкритих завдань.

Освіту й культуру об'єднують загальнолюдські цінності (духовність, свобода, рівність), спільні функції (пізнавальна, комунікативна, виховна, інформативна, соціальна, світоглядна тощо), творчий підхід у мистецькій освіті та спільний об'єкт – культура. Актуальною тенденцією в освіті є збереження культурної спадщини українського народу, що набуло особливого значення під час повномасштабної війни [11].

Таблиця 1

Інтерактивні технології у розвитку креативності здобувачів вищої освіти, які здобувають мистецьку освіту

	Додатки	Онлайн-платформи
Хореографія	<p><i>ChoreoMaker</i> призначений для управління хореографією. Інтерфейс додатку розкриває можливості для планування, проєктування, візуалізації складних танцювальних постановок. Можливість працювати з різними макетами танцювальних формацій дозволяє експериментувати.</p> <p><i>ArrangeUs</i> також призначений для створення танцювальних формацій, але у цьому додатку можливо працювати лише з геометричним об'єктом (крапка). За допомогою різнокольорових крапок можливо створити схему танцю, перейти й синхронізувати з музикою.</p> <p><i>ChoreoStage</i> – графічний інструмент для постановки хореографії за допомогою якого можливо схематично розмістити учасників постановки й організувати рухи. Результатом роботи будуть сформовані зображення схеми з якими можна працювати у реальній танцювальній формації.</p> <p><i>Choreographic Dance Formation</i> призначений для створення хореографії. Інтерфейс програми дозволяє створювати різні танцювальні комбінації. А можливість обирати відео візуалізує придуману схему танцю.</p> <p><i>Choreo Ar</i> – додаток із доповненою реальністю, що створює віртуальний танцювальний зал, де можна танцювати разом із віртуальним тренером, створювати власну хореографію.</p>	<p><i>Danceapp</i> дозволяє розробити 3D модель сцени й хореографії. Можливо додавання необмеженої кількості учасників постановки, переміщати їх під музику.</p> <p><i>Formi Studio</i> призначений для розроблення хореографії у 3D вимірі. Можлива синхронізація з музикою, співпраця у реальному часі.</p>
Образотворче мистецтво	<p><i>DeviantArt</i> має обмежену кількість функцій, порівняно із веб-платформою.</p> <p><i>ArtPose</i>. За допомогою цього додатку можливо розглядати різні положення тіла у 3D просторі.</p> <p><i>SketchAR</i> – навчання образотворчому мистецтву за допомогою доповненої реальності.</p> <p><i>Scelly</i> – додаток з анатомії, що розкриває анатомічні можливості людини, які допоможуть митцю розвинути креативність у виборі поз моделі.</p>	<p><i>Behance</i>. Цифрова платформа, що містить купу ідей (зображення, шрифти, мокапи тощо) для розвитку таланту й креативності. Перевагою є те, що є можливість створювати мудборди.</p> <p><i>DeviantArt</i> – веб-платформа, що призначена для поширення і обговорення витворів образотворчого мистецтва.</p> <p><i>Art Prompts</i> – сайт, що генерує підказки для створення унікальної, креативної картини.</p>
Музичне мистецтво	<p><i>Perfect Ear: Music & Rhythm</i>. Розвиває імпровізацію, вміння розпізнавати ноти, акорди на слух. Окрім цього, у датку є інші корисні вправи.</p> <p><i>Vocaberry</i> – додаток занять із вокалу у форматі гри.</p> <p><i>Beat Maker Go</i> – симулятор, за допомогою якого можливо створювати біти, семпли та музичні треки.</p> <p><i>FL Studio Mobile Imagine Line</i> – додаток для створення музики, ритмів.</p>	<p><i>Patatap</i> дозволяє створювати нові біти.</p> <p><i>Patchwork</i> дозволяє розробити власний сінт.</p> <p><i>Sample-stitch</i> дозволяє створити біти на основі частин інших треків.</p> <p><i>Splice</i> – платформа для розвитку спільної музичної творчості.</p>

Джерело: власна розробка авторів

Основною метою для викладача під час організації освітньо-творчого процесу у закладі вищої освіти має бути встановлення культурного діалогу, обмін культурними цінностями між ним і здобувачем вищої освіти. Навчання заради навчання, оволодіння теоретичною інформацією, навичками без розуміння культурного контексту й цінності зводить нанівець ефективність усього освітнього процесу. Зміст мистецької освіти полягає в опануванні духовних і моральних цінностей суспільства. Таким чином, культурні тенденції визначають цілі, завдання й інструменти мистецької освіти. Водночас, її розвиток сприяє збереженню художніх ремесел і поширенню нових витворів мистецтва, що є унікальною цінністю для української культури. Окрім цього, спостерігається розвиток гуманістичного підходу у мистецькій освіті, ключовими ідеями якого є особистісно-орієнтоване навчання, здобувач як суб'єкт культури, комунікація і рефлексія, співпраця. Така тенденція, насамперед, зумовлена світовими культурними трендами у контексті європейської інтеграції України.

Для всебічного розвитку креативності й таланту здобувачів вищої освіти необхідно створити культурно-розвиваюче середовище. У таблиці 1 наведено додатки та онлайн-платформи, що сприяють розвитку креативності хореографів, художників і музикантів.

З огляду на результати проведеного порівняльного аналізу, що проілюстровані у таблиці 1, у здобувачів вищої освіти, які здобувають мистецьку освіту, є можливість використовувати різні інтерактивні технології для розвитку таланту й креативності.

Розглянемо особливості формування креативності у здобувачів вищої освіти Факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету (рис. 1):

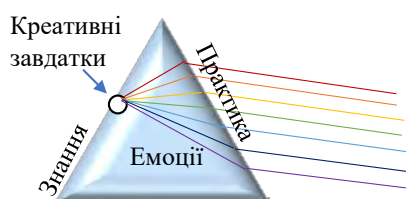

Рис. 1. Особливості формування креативності

Джерело: розроблено авторами

Запропонована модель (рис. 1) дозволяє констатувати, що призма є проекцією університету, де основними складовими освітнього процесу є площини призми – знання, емоції і творча діяльність. Здобувач символізує промінь світла, який вже наділений творчими здібностями і завдання університету полягає у тому, щоб розширити його креативні здібності за межі призми.

Ключовими особливостями розвитку таланту й креативності здобувачів вищої освіти Факультету Культури і мистецтв Херсонського державного університету є: 1) обумовленість, тобто розвиток креативних навичок залежить від компетентісно-орієнтованого освітнього середовища, у якому проектується науково-дослідницька діяльність з використанням інтерактивних технологій; 2) взаємодія здобувача із викладачем, спільна робота у групі призводить до пришвидшення розвитку креативності; 3) емоційно-творче середовище сприяє ефективній генерації нових ідей; 4) розвиток креативності у кожного здобувача буде різним, оскільки йому притаманні унікальні ціннісні орієнтації, знання та досвід.

Врахування особливостей розвитку таланту й креативності призведе до формування ініціативності, нестандартності та самовираженню особистості.

Висновки. Наслідки глобалізації і соціокультурні динамічні зміни впливають на функціонування мистецької освіти. У інформаційно-науковому полі присутня низка досліджень із визначення проблем, тенденцій та перспектив розвитку мистецької освіти. Однак, не спостерігається досліджень конкретних прикладів застосування інформаційно-комунікаційних технологій задля всебічного розвитку таланту і креативності здобувачів вищої освіти, що формує наукову новизну цієї статті.

Розвиток креативності залежить від існуючої соціальної реальності. Функціонування великої кількості гаджетів, штучного інтелекту, збільшення потреби у візуальному й аудіовізуальному контенті, технологічна глобалізація сприяють розвитку цифрової економіки. У цьому контексті, окремим сектором економіки постають креативні індустрії, що прагнуть залучати активних творчо самовиражених особистостей, які мають гнучкий розум й схильні до інноваційності. Завдання мистецької освіти полягає у використанні ефективних інструментів з розкриття таланту й креативності у інформаційному суспільстві.

Розвиток духовних сторін особистості є важливою складовою освіти, а ключову роль у цьому процесі відіграє мистецтво. Через творчість здобувачі вищої освіти можуть вільно висловлювати свої емоції, переживання та природні реакції, займаючись різними видами творчості. Усвідомлюючи цінності мистецтва, освіту можна покращити за допомогою удосконалення робочих програм, методів, форм і технологій викладання. Мистецтво є одночасно об'єктивною і суб'єктивною цінністю, що стає основою освіти, оскільки воно унікальне і належить до культурної цінності.

У статті було здійснено огляд інтерактивних додатків та онлайн-платформ для розвитку таланту й креативності здобувачів вищої освіти, що можуть бути використані у закладах вищої освіти.

Для спеціальності «Хореографія» було визначено 7 цифрових технологій, для «Образотворчого мистецтва» – 6, для музичного мистецтва – 8.

Визначено чотири особливості у формуванні креативності й розвитку таланту здобувачів вищої освіти Факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету. Окрім цього, розроблено модель, що відображає процес розвитку креативності.

Подальшою перспективою розвитку теми є дослідження результатів практичного застосування розглянутих інтерактивних додатків та онлайн-платформ з розвитку креативності на практичних заняттях із здобувачами вищої освіти Факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету з метою визначення позитивного й негативного впливу на освітній процес.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Квецко О., Марусик Н. Проблеми та перспективи мистецької освіти в Україні. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 70. Т. 1. С. 141–146. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-1-20> (дата звернення: 03.04.2024).
2. Денисюк Ж. 3. Мистецька освіта в умовах глобалізації та культурних трансформацій сучасності. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2023. № 1. С. 23–28. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277628> (дата звернення: 03.04.2024).
3. Комаровська О. Реалії сучасної мистецької освіти (за результатами опитування педагогічної спільноти). *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2022. Т. 26. № 1. С. 179–189. URL: <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2022-26-1-179-189> (дата звернення: 03.04.2024).
4. Сотська Г. І. Інформаційно-комунікаційні технології в мистецько-педагогічній освіті. *Неперервна педагогічна освіта XXI століття* : зб. матеріалів XX Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О. П. Рудницької / наук. ред. Г. І. Сотська, М. П. Вовк. № 6 (18). Чернівці : Букрек, 2023. С. 25–27.
5. Creative thinking in art and design education: A systematic review / M. Samaniego et al. *Education Sciences*. 2024. Vol. 14. No. 2. Article 192. URL: <https://doi.org/10.3390/educsci14020192> (дата звернення: 03.04.2024).
6. Волинець Л. Тенденції розвитку загальної мистецької освіти в країнах Європейського Союзу. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2009. № 2. С. 36–47.
7. Тимків Б. М., Дем'янчук А. Л., Ясеницька Ж. В. Інноваційні мистецькі технології у викладанні образотворчого мистецтва у ЗВО. *Інноваційна педагогіка*. 2021. № 39. С. 71–75. URL: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/39.13> (дата звернення: 03.04.2024).
8. Istomina K. Tendencies of higher education development: European perspective. *Comparative Professional Pedagogy*. 2023. Vol. 13. No. 1. P. 70–75. URL: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13\(1\)-9](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13(1)-9) (дата звернення: 03.04.2024).
9. Актуальні тенденції у мистецтві у 2023 та у найближчі роки. URL: <https://kyiv.gallery/statii/aktualni-tendentsii-u-mystetstvi-u-2023-rotsi-ta-u-naiblyzhchi-roky> (дата звернення: 05.04.2024).
10. Лісовська Л. С., Теребух А. А., Гацук М. М. Моделі формування та методи стимулювання організаційної творчості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Т. 25. № 1. С. 138–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumnevsg_2019_25%281%29_32 (дата звернення: 05.04.2024).
11. Андрощук І. Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні. *Молодь і ринок*. 2023. № 1 (209). С. 17–21. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.273124> (дата звернення: 05.04.2024).